

of the physical education teacher's diagnostic activity as an important tool for the physical development of students in the system of their physical training.

Emphasis is placed on the need for further development of the theoretical and technological foundations of self-diagnosis, the introduction of personally-oriented technologies for diagnostic activity, and orientation to the health-preserving foundations of physical training of students.

Key words: callisthenics, diagnostics, diagnostic activity, diagnostic functions, methods of diagnostics, pedagogical conditions.

Дата надходження статті: 25.08.2023 р.

Рецензент: доктор педагогічних наук, професор Чувасова Н. О.

УДК 373.3.091.279.7-052-042.65

DOI <https://doi.org/10.37915/pa.vi54.467>

Буряк К. В.*,

orcid.org/0009-0004-5058-0450

САМООЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНЯМИ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ: СУТНІСТЬ, ВИДИ ТА ФУНКЦІЇ

Актуальність проблеми дослідження самооцінювання навчальної діяльності зумовлена потребою формування цього вміння в учнів ЗЗСО, зокрема в учнів початкової школи. Мета статті полягає в розкритті сутності самооцінювання навчальної діяльності, з'ясуванні його видів та функцій, аналізі стану та можливостей використання самооцінювальної діяльності учнями початкової школи.

У статті проаналізовано науково-педагогічну літературу з питань самооцінювання навчальної діяльності. У результаті аналізу сформульовано сутність понять «самооцінювання навчальної діяльності» та «самооцінка навчальної діяльності»; простежено зв'язки самооцінки навчальної діяльності як результату здійснення процесу самооцінювання з самооцінкою особистості, іншими самоорганізаційними вміннями та вмінням вчитися; з'ясовано класифікацію видів (загальна й часткова; висока, середня й низька; адекватна й неадекватна (завищена або занижена); конфліктна й безконфліктна; прогностична, актуальна й ретроспективна) та функцій (мотиваційна, орієнтаційна, регулятивна, рефлексивна) самооцінки як результату самооцінювання.

Проаналізовано роль цілеспрямованої роботи вчителя, вчительської оцінки та взаємооцінювання, урізноманітнення форм самооцінювання, дотримання загальноприйнятих принципів і критеріїв у формуванні вміння самооцінювання навчальної діяльності учнів початкової школи. Визначено рівні оволодіння учнями вмінням самооцінювання. З'ясовано, що нова українська школа спрямовує вчителя на розроблення й упровадження методики формування самооцінювальної навчальної діяльності учнів.

Ключові слова: самооцінювання навчальної діяльності, самооцінка навчальної діяльності, оцінювання, учні початкової школи.

Постановка проблеми. Сьогодні, коли шкільна освіта акцентує на особистості учня, зокрема на його самостійності, питання самоорганізації, самоконтролю та самооцінювання стають усе більш актуальними.

Від початку реалізації ідей нової української школи початкова освіта залишає в минулому бальну систему оцінювання, висунувши на її місце формувальне оцінювання, «метою якого є відстеження особистісного розвитку учнів і ходу опанування ними навчального досвіду як основи компетентності та побудова індивідуальної освітньої

*© Буряк К. В.

траєкторії особистості» [7, с. 2]. Невід’ємною складовою формувального оцінювання є розвиток в учнів уміння самооцінювання.

Учителі та науковці усвідомлюють потребу й важливість формування в учнів уміння самооцінювання навчальної діяльності.

Аналіз досліджень. Різнобічні аспекти питання самооцінювання в початковій школі стали предметом вивчення багатьох вітчизняних учених. Зокрема, актуальними для нашого дослідження є вивчення проблеми формування рефлексивних умінь (Н. Гусарьова, Г. Захарова, Г. Катрич, В. Легін, Л. Ліщинська, Г. Липкіна, Т. Токарська та ін.); самооцінювання в контексті формувального оцінювання (Н. Богданець-Білоskalенко, О. Фідкевич); самооцінювання як складова уміння вчитися (Я. Кодлюк, О. Савченко); теорія і практика формування самоконтролю й самооцінювання в сучасній початковій школі (В. Дячук, Н. Леоненко, О. Лоюк, І. Шевчук та ін.). За кордоном присвятили свої праці самооцінюванню навчальної діяльності Н. L. Andrade, G. T. Brown, Y. G. Butler, Y. Du, A. Elder, H. Goodrich, L. R. Harris, J. Lee, X. Wang та ін.

Водночас у практиці простежується ситуативність у формуванні вміння самооцінювання в учнів початкової школи, а у вітчизняній методичній літературі – поверховість розкриття методики формування вміння самооцінювання навчальної діяльності, що й зумовлює актуальність нашого дослідження.

Мета статті – розкрити сутність самооцінювання навчальної діяльності, з’ясувати його види та функції, проаналізувати стан і можливості використання самооцінювальної діяльності учнями початкової школи.

Виклад основного матеріалу. В українських психолого-педагогічних довідкових виданнях немає тлумачення поняття «самооцінювання» та «самооцінювання навчальної діяльності».

Зарубіжні словники та наукові праці подають такі варіанти визначень:

– самооцінювання (self-assessment) – оцінювання власних здібностей та недоліків [15];
– самооцінювання (self-assessment) – це судження, іноді в офіційних цілях, яке ви робите про свої здібності, якості або дії [14];

– самооцінювання (self-assessment) – процес формувального оцінювання, під час якого учні розмірковують над якістю своєї роботи, оцінюють, якою мірою вона відповідає чітко сформульованим цілям чи критеріям, і відповідно до цього вносять корективи [12, с. 13];

– учнівське самооцінювання (student self-assessment) – оцінювання учнем власних продуктів роботи та процесів у класі [13, с. 22].

На нашу думку, самооцінювання навчальної діяльності – це діяльність особистості, спрямована на формування оцінки процесу та результату власної навчальної діяльності.

Результатом здійснення процесу самооцінювання навчальної діяльності є її самооцінка.

Самооцінка – це судження людини про міру наявності в неї певних якостей, властивостей у співвідношенні їх з певним еталоном, зразком; вияв оцінного ставлення людини до себе [2, с. 296].

Ураховуючи загальноприйняту дефініцію терміна «самооцінка» та сформульовану вище дефініцію поняття «самооцінювання навчальної діяльності», подаємо таке визначення самооцінки навчальної діяльності: це оцінка процесу та результату власної навчальної діяльності; судження особистості про якість процесу та результату виконання нею навчальних дій у співвідношенні їх із конкретним критерієм.

Розрізняють такі види самооцінки:

- за формою – загальна та часткова (парціальна або конкретна);
- за рівнем – висока, середня, низька;
- за співвідношенням з реальною успішністю – адекватна та неадекватна (завищена або занижена);
- за особливостями побудови – конфліктна й безконфліктна;

– за часом актуалізації – прогностична (актуалізується до початку діяльності), актуальна (актуалізується під час виконання дій); ретроспективна (оцінювання суб'єктом досягнутих рівнів, підсумків діяльності тощо) [4, с. 800].

Самооцінка навчальної діяльності тісно пов'язана із самооцінкою особистості, адже «базова самооцінка – фундамент для розвитку конкретної самооцінки» [3, с. 56]. Водночас ці два поняття доцільно розмежовувати: самооцінка навчальної діяльності охоплює винятково процес і результат навчання, а самооцінка особистості – увесь спектр якостей і характеристик людини.

Самооцінка нерозривно пов'язана із самоконтролем, який їй передує в навчальній діяльності [9; 11], та самокорекцією, яка є наступною після самооцінювання ланкою в системі самоорганізації навчальної діяльності [11].

О. Савченко виділила вміння виражати самооцінку як обов'язкову складову набуття ключової компетентності вміння вчитися [9].

Самооцінка реалізує такі функції (П. Дячук):

- мотиваційну – виявляється у вигляді мотивів, цілей, ідеалів;
- орієнтаційну – передбачає знання норм та еталонів самооцінки;
- регулятивну – полягає в мобілізації людиною своїх сил, реалізації прихованих можливостей, творчого потенціалу;
- рефлексивну – знання суб'єктом самого себе (у цьому випадку – свого процесу і результату навчальної діяльності) та розуміння того, як це бачать інші [3, с. 23–24].

Самооцінювання навчальної діяльності учнями початкової школи характеризується деякими психолого-педагогічними особливостями. Молодший шкільний вік – сензитивний період для формування вміння самооцінювання. За перші чотири роки шкільного навчання здобувачі освіти (за умов належного педагогічного впливу) здійснюють значний поступ у розвитку цього вміння: від мінімальної сформованості або відсутності сформованості (тому що правила навчальної діяльності учням ще не зрозумілі [8], іншими словами, в учнів відсутній досвід як навчальної, так і самооцінювальної діяльності) до формування адекватної самооцінки.

На невідповідність самооцінки учнів на початку шкільного навчання реальності наголошують як вітчизняні (Н. Богданець-Білокаленко, П. Дячук, О. Фідкевич), так і зарубіжні дослідники (G. T. Brown, L. R. Harris).

Основним джерелом розвитку здатності до самооцінювання в молодших школярів є педагогічна оцінка та оцінювальні судження інших важливих для учня людей. Формуючи ставлення до якості процесу й результату власної навчальної діяльності, учень насамперед орієнтується на оцінку вчителя [3, с. 55–56]. Тож важливо, щоб учительська оцінка була об'єктивною та адекватною, адже вона є орієнтиром для формування самооцінки.

Іншими орієнтирами для формування адекватного самооцінювання можуть стати моделі, комп'ютерні підказки тощо. Їх доцільно застосовувати на початковому етапі формування вміння самооцінювання навчальної діяльності (1–2 клас). У цей час корисно буде зосередити увагу учнів на порівнянні своєї роботи зі встановленими стандартами або з їхніми попередніми результатами, а не на порівнянні з навчальною діяльністю інших учнів [13, с. 26].

Порівняння школярем своїх сьогоденних досягнень з учорашніми, тобто ретроспективної та прогностичної самооцінок, є ефективним механізмом корекції завищених і занижених самооцінок [3, с. 61].

Окрім браку досвіду, ще однією перешкодою на шляху до формування об'єктивного самооцінювання може стати небажання учнів демонструвати свої негативні самооцінки перед однокласниками. У такому разі найкращою стратегією розвитку об'єктивної саморефлексії на початковому етапі буде втаємничення від загалу (іноді навіть від вчителя) самооцінки кожного конкретного учня. При цьому вчитель може заохочувати учнів ділитися своїми самооцінками з людьми, яким вони довіряють (сім'єю, друзями). Та найчастіше навіть ті учні, які бажають приховати самооцінку від однокласників,

усе ж відчують потребу отримати зворотний зв'язок від вчителя. І тоді, коли вчитель отримує доступ до самооцінок учнів (наприклад, позначок, записаних разом із домашніми завданнями, які здаються на перевірку), бажано щоб він надав якнайточніший відгук не лише на саму роботу, але й на відповідність самооцінки реальному рівню роботи.

Неадекватно завищена самооцінка порівняно із заниженою має незначні негативні наслідки. Проте вчитель має показати учням, що об'єктивність має над нею переваги, адже знання власних слабких сторін також сприяє внутрішньому зростанню.

Коли ж учні демонструють, що вони можуть об'єктивно оцінювати власну роботу, що зазвичай відбувається у 3–4 класі, тоді доцільно використовувати форми й методи, які забезпечують більшу автономію в самооцінюванні [13, с. 26]. Тут можуть застосовуватися картки, листи самооцінки, щоденники досягнень, портфоліо і т. ін.

Також на другому етапі («просунутому», як називають його G. T. Brown, L. R. Harris) можна використовувати рубрики або критерії самооцінювання, розроблені разом з учнями (це забезпечить глибоке розуміння ними висунутих критеріїв) [13, с. 26].

Рубрики (критерії) можуть бути систематизовано подані в рубрикуаторі. Рубрикуатор – це зазвичай одно- або двосторінковий документ, який містить перелік критеріїв і описує різні рівні якості – від високої до низької – для конкретного завдання. Успішність застосування рубрикуатора в самооцінюванні перевірили на практиці Н. L. Andrade, J. A. Arter, J. Chappuis, Н. Goodrich та ін. [12, с. 13].

На цьому етапі здобувачі освіти мають уміти досить об'єктивно оцінювати якість власної роботи, використовуючи більш цілісні та, можливо, інтуїтивні судження за допомогою шкал оцінювання чи контрольних списків ключових моментів [13, с. 26].

Загальними умовами ефективного самооцінювання навчальної діяльності є (Н. Goodrich):

- усвідомлення цінності самооцінки;
- доступ до чітких критеріїв, на яких базується самооцінка;
- указівка на конкретне завдання або дії, які потрібно оцінити;
- наявність моделей самооцінки;
- прямі інструкції та допомога в самооцінюванні;
- постійні вправління у самооцінюванні;
- підказки щодо того, коли доцільно формулювати самооцінку;
- підказки щодо можливості перегляду та покращення виконання завдання або дії [12, с. 13].

У практиці НУШ згідно з твердженням О. Фідкевич та Н. Богданець-Білокаленко «в 1–2 класах передусім застосовується переважно ретроспективне самооцінювання, оскільки учневі ще важко проаналізувати свою діяльність, визначити на основі аналізу шляхи її вдосконалення. У цьому ж віці тільки закладається здатність до саморегуляції. Але вже у 3–4 класах самоаналіз конкретизується, набуває більшої свідомості і систематичності» [10, с. 50]. Зрештою в учнів початкової школи розвивається здатність здійснювати як ретроспективну, так і актуальну чи прогностичну самооцінку.

Самооцінювання має супроводжувати навчальну діяльність, починаючи від перших днів дитини у школі. Порівняння учнем написаної ним літери чи цифри зі зразком – це вже дія самооцінювання. Із часом форми самооцінювання мають ускладнюватися та урізноманітнюватися.

Також на формування вміння самооцінювання та адекватної самооцінки навчальної діяльності має вплив взаємооцінювання. Як відомо, учням початкової школи простіше оцінити іншого, ніж самого себе. Тому, на думку О. Фідкевич та Н. Богданець-Білокаленко, «розвиток самооцінних умінь в учнів 1–2 класів потрібно реалізовувати на засадах формування взаємооцінних суджень, зокрема вкрай важливо навчити молодших школярів радитися між собою, толерантно давати поради одне одному... У 3–4 класах ці навички мають бути сформовані, однак учитель повинен спостерігати за дотриманням цих правил і за потреби корегувати їхню діяльність під час взаємооцінювання» [там само, с. 52].

Результативна організація процесу самооцінювання початкової школи здійснюється згідно з такими принципами:

- учнівське самооцінювання передуює оцінюванню роботи вчителем;
- учитель оцінює діяльність учня за тими самими критеріями, за якими проводилось самооцінювання учнів;
- учитель не тільки пропонує учням листи самооцінки, а й розробляє їх разом з учнями;
- використовуються різноманітні форми оцінювання: картки, листи самооцінки, щоденники досягнень, портфоліо тощо [1, с. 69].

Окрім принципів діють й елементарні критерії оцінювання, на які, на думку О. Савченко, слід орієнтуватися в самооцінюванні, а саме:

- правильність виконання (чи правильно зробив, відповідь?);
- повнота (чи все розказав? чи завершив роботу? чим можна доповнити сказане, зроблене?);
- загальне враження від оформлення роботи (охайність, спосіб розташування запису, якість мовлення та ін.) [9, с. 4].

Н. Леоненко виділяє низку позитивних наслідків самооцінювання, а саме:

- самооцінювання дає змогу постійно й наполегливо контролювати власні досягнення;
- за допомогою самооцінювання учень має змогу краще спланувати свій час і свою роботу;
- самооцінювання відкриває можливість спостерігати й бачити самому власні успіхи, а не чекати на їх оцінювання вчителем;
- самооцінювання допомагає покращити свої досягнення з предметів [5, с. 217].

О. Луюк та І. Шевчук виокремлюють такі критерії сформованості навичок самоконтролю та самооцінювання в учнів початкової школи:

- мотиваційно-орієнтувальний (показниками його сформованості є мотивація до навчально-пізнавальної діяльності, здатність визначати цілі);
- організаційно-діяльнісний (показники: пізнавальна активність, уміння оцінити стан виконаної роботи);
- емоційно-ціннісний (показники: адекватна самооцінка, незалежність від думки оточуючих).

Окрім цього науковці виділяють і характеризують три рівні сформованості вмінь самооцінювання та самоконтролю в молодших школярів:

1. Високий рівень. «Учень керується навчально-пізнавальними мотивами, самостійно визначає окремі цілі власної діяльності. Школяр активний, кмітливий, самостійно обирає завдання відповідно до його можливостей та здібностей. Виявляє всі помилки в завданні, грамотно виправляє їх. Дитина не має комплексів неповноцінності, правильно реагує на зауваження інших й рідко сумнівається в своїх діях».

2. Середній рівень. «Учень керується переважно мотиваціями самовизначення та самовдосконалення. Під час виникнення труднощів втрачає інтерес до діяльності. Виявляє пізнавальну активність в емоційно привабливих ситуаціях. Пропускає деякі помилки, частіше помічає найпростіші та явні помилки, грамотно виправляє їх. Характерна адекватна самооцінка, але з тенденцією до завищення або заниження. Учень час від часу старається пристосуватися до думки інших».

3. Низький рівень. «Не виявляє інтересу до завдання, пасивний під час діяльності та спілкування. Не вміє визначати цілі діяльності та не завжди усвідомлює запропоновані вчителем. Учневі характерна невпевненість у виконанні роботи, сумніви у правильності своїх дій. Не помічає велику кількість помилок, помічені виправляє некоректно. Неадекватна оцінка самого себе та своїх досягнень. Хворобливо переносить критичні зауваження на свою адресу, намагається пристосуватися до думки інших» [6].

Висновки. Отже, аналіз науково-педагогічної літератури свідчить, що самооцінювання навчальної діяльності загалом та її здійснення учнями початкової школи є актуальним питанням. Українські та зарубіжні вчені досліджують його в різних аспектах. Існують дослідження самооцінювання як процесу та самооцінки, як результату цього процесу, видів, функцій самооцінки, зв'язку самооцінювання з іншими процесами.

Сформульовані визначення понять «самооцінювання навчальної діяльності» та «самооцінка навчальної діяльності» стали логічним висновком з аналізу вітчизняних і зарубіжних досліджень.

Значна увага в українських і зарубіжних дослідженнях приділена й проблемі формування вміння самооцінювання навчальної діяльності учнями початкової школи – з'ясовано принципи, критерії, позитивні наслідки процесу самооцінювання, вікові особливості формування цього вміння та можливі рівні його сформованості.

Процес формування вміння самооцінювання навчальної діяльності учнями початкової школи має здійснюватися цілеспрямовано й послідовно, під чітким і продуманим керівництвом вчителя. Адже саме його думка і його зразок оцінювання є основою для розвитку самооцінювання. Важливо сформувати в учнів адекватну самооцінку навчальної діяльності, тобто таку, яка відповідає реальності. З цією метою у школах використовують різноманітні форми самооцінювання – наприклад, картки, листи самооцінки, щоденники досягнень, портфоліо тощо.

Перспективи подальшого дослідження полягають у розробленні дидактичних умов формування вміння самооцінювання навчальної діяльності, збагаченні й урізноманітненні методики його формування, пристосуванні та апробації в умовах НУШ зарубіжних ідей.

Список використаних джерел:

1. Богданець-Білокаленко Н., Фідкевич О. Розвиток навичок самооцінювання в учнів початкової школи. *Модернізація освітнього середовища: проблеми та перспективи в контексті євроінтеграції*: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної онлайн-конференції (Івано-Франківськ, Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 19–20 травня 2022 р.) / упор. Т. Качак. Івано-Франківськ, 2022. С. 68–71.
2. Гончаренко С. У. *Український педагогічний словник* / гол. ред. С. Головка. Київ : Либідь, 1997. 373 с.
3. Дячук П. В. Формування самооцінки молодших школярів у навчальній діяльності : монографія [рец. О. А. Біда, Г. О. Васківська, І. І. Доброскок, О. М. Коберник]. Умань: Жовтий О. О., 2016. 210 с.
4. *Енциклопедія освіти* / Акад. пед. наук України; головний ред. В. Г. Кремень. Київ : Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
5. Леоненко Н. А. Психолого-педагогічні засади застосування самооцінювання успішності навчальних досягнень учнів. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах* : зб. наук. пр. / редкол.: Т. І. Сущенко (голов. ред.) та ін. Запоріжжя. 2009. Вип. 4 (57). С. 215–219.
6. Лоюк О. В., Шевчук І. В. Формування навичок самоконтролю та самооцінювання в учнів початкової школи на уроках математики: результати експериментальної роботи. *Dynamics of the development of world science. Abstracts of the 7th International scientific and practical conference* (March 18–20, 2020). Vancouver: Perfect Publishing, 2020. Pp. 627–633. URL: <https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/123456789/12390/1/navychky%20samootsiniuvania.pdf>
7. Методичні рекомендації щодо оцінювання результатів навчання учнів 1-4-х класів закладів загальної середньої освіти. URL: <file:///C:/Users/PC/Downloads/60f53889c15b9988843949.pdf>
8. Музика О. Л. Рефлексія та ціннісна підтримка розвитку здібностей: підходи до побудови методики дослідження. *Творчий потенціал особистості: проблеми розвитку та реалізації*: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (Київ, 15 лютого 2005 р.). Київ, 2005. С. 187–190.
9. Савченко О. Формування у молодших школярів умінь самоконтролю і самооцінки. *Початкова школа*. 2015. № 4. С. 1–4.

10. Фідкевич О., Богданець-Білоskalенко Н. Нова українська школа: теорія і методика формувального оцінювання у 3–4 класах закладів загальної середньої освіти: навчально-методичний посібник для педагогічних працівників. Київ: Генеза, 2020. 96 с.
11. Чикурова О. Формування самопроцесів особистості учнів початкової школи як компонентів вміння самоорганізації навчальної діяльності. *InterConf*. 2022. № 14 (113). С. 167–176.
12. Andrade H., Valtcheva A. Promoting Learning and Achievement Through Self-Assessment. *Theory Into Practice*. 2009. Vol. 48. No. 1. Pp. 12–19.
13. Brown, G. T., Harris, L. R. The future of self-assessment in classroom practice: Reframing self-assessment as a core competency. *Frontline Learning Research*. 2014. Vol. 2. No. 1. Pp. 22–30.
14. Self-assessment. Cambridge Dictionary. URL: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/self-assessment>
15. Self-assessment. Collins Dictionary. URL: <https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/self-assessment>

References:

1. Bohdanets-Biloskalenko, N., & Fidkevych, O. (2022). Rozvytok navychok samoosiniuvannia v uchniv pochatkovoї shkoly [Development of self-assessment skills in primary school students], *Modernizatsiia osvithnoho seredovyshcha: problemy ta perspektyvy v konteksti yevorointehratsii: zbirnyk materialiv Mizhnarodnoi naukovopraktychnoi onlain-konferentsii* [Modernization of the Educational Environment: Problems and Prospects in the Context of European Integration, Proceedings of the International Scientific and Practical Online Conference]. Ivano-Frankivsk [in Ukrainian].
2. Goncharenko, S. U. (1997). *Ukrainskyi pedahohichnyi slovnyk* [Ukrainian Pedagogical Dictionary]. Kyiv [in Ukrainian].
3. Dyachuk, P. V. (2016). *Formuvannia samoosinky molodshykh shkoliariv u navchalnii diialnosti* [Formation of self-esteem of junior schoolchildren in educational activities]. Uman [in Ukrainian].
4. Kremen, V. H. (Ed.). (2008). *Entsyklopediia osvity* [Encyclopedia of Education]. Kyiv [in Ukrainian].
5. Leonenko, N. A. (2009). Psykholoho-pedahohichni zasady zastosuvannia samoosiniuvannia uspishnosti navchalnykh dosiahnen uchniv [Psychological and pedagogical principles of applying self-assessment of students' academic achievements]. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh*, 4 (57), 215–219 [in Ukrainian].
6. Loyuk, O., & Shevchuk, I. (2020). Formuvannia navychok samokontroliu ta samoosiniuvannia v uchniv pochatkovoї shkoly na urokakh matematyky: rezultaty eksperymentalnoi roboty [Formation of self-control and self-assessment skills in primary school students in mathematics lessons: results of experimental work], *Dynamics of the development of world science*, Proceedings of the 7th International scientific and practical conference. Vancouver. Retrieved from <https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/123456789/12390/1/navychky%20samoosiniuvannia.pdf> [in Ukrainian].
7. Metodichni rekomendatsii shchodo otsiniuvannia rezultativ navchannia uchniv 1–4-kh klasiv zakladiv zahalnoi serednoi osvity [Methodological recommendations for assessing students' learning outcomes in grades 1–4 of general secondary education institutions]. Retrieved from <file:///C:/Users/PC/Downloads/60f53889c15b9988843949.pdf> [in Ukrainian].
8. Muzyka, O. L. (2005). Refleksii ta tsinnisna pidtrymka rozvytku zdibnosti: pidkhody do pobudovy metodyky doslidzhennia [Reflection and value support for the development of abilities: approaches to building a research methodology], *Tvorchyi potentsial osobystosti: problemy rozvytku ta realizatsii: Materialy Vseukrainskoi naukovopraktychnoi konferentsii* [Creative potential of the individual: problems of development and realization, Proceedings of the All-Ukrainian Scientific and Practical Conference]. Kyiv [in Ukrainian].
9. Savchenko, O. (2015). Formuvannia u molodshykh shkoliariv umin samokontroliu i samoosinky [Formation of self-control and self-esteem skills in primary schoolchildren]. *Pochatkova shkola*, 4, 1–4 [in Ukrainian].
10. Fidkevych, O., & Bohdanets-Biloskalenko, N. (2020). Nova ukrainska shkola: teoriia i metodyka formuvannia otsiniuvannia u 3–4 klasakh zakladiv zahalnoi serednoi osvity dlia pedahohichnykh pratsivnykiv [New Ukrainian School: theory and methodology of formative assessment in grades 3–4 of general secondary education institutions for teachers]. Kyiv [in Ukrainian].
11. Chykurova, O. (2022). Formuvannia samoprotseiv osobystosti uchniv pochatkovoї shkoly yak komponentiv vminnia samoorhanizatsii navchalnoi diialnosti [Formation of self-processes

- of primary school pupils' personality as components of the ability to self-organize learning activities]. *InterConf*, 14 (113), 167–176 [in Ukrainian].
12. Andrade, H., & Valtcheva, A. (2009). Promoting learning and achievement through self-assessment. *Theory Into Practice*, 48:1, 12–19 [in English].
 13. Brown, G. T., & Harris, L. R. (2014). The future of self-assessment in classroom practice: Reframing self-assessment as a core competency. *Frontline Learning Research*, 2(1), 22–30 [in English].
 14. Self-assessment. Cambridge Dictionary. Retrieved from <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/self-assessment> [in English].
 15. Self-assessment. Collins Dictionary. Retrieved from <https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/self-assessment> [in English].

Buriak K. V.,
orcid.org/0009-0004-5058-0450

SELF-ASSESSMENT OF LEARNING ACTIVITIES BY PRIMARY SCHOOL STUDENTS: ESSENCE, TYPES AND FUNCTIONS

The relevance of the problem of studying self-assessment of learning activities is due to the need to form this skill in general secondary school students, in particular, in primary school students. The purpose of the article is to reveal the essence of self-assessment of learning activities, to clarify its types and functions, to analyze the state and possibilities of using self-assessment by primary school students.

The article analyzes the scientific and pedagogical literature on self-assessment of learning activities. As a result of the analysis, the essence of the concepts of "self-assessment of learning activities" and "self-evaluation of learning activities" is formulated; the connections of self-evaluation of learning activities as a result of the self-assessment process with self-esteem, other self-organizational skills and learning skills are traced; the classification of types (general and partial; high, medium and low; adequate and inadequate (overestimated or underestimated); conflict and conflict-free; prognostic, actual and retrospective) and functions (motivational, orientational, regulatory, reflective) of self-evaluation as a result of self-assessment are clarified.

The role of purposeful teacher's work, teacher's assessment and mutual assessment, diversification of forms of self-assessment, adherence to generally accepted principles and criteria in the formation of the ability to self-assess the learning activities of primary school students is analyzed. The levels of students' mastery of self-assessment are determined. It has been found that the New Ukrainian School directs the teacher to develop and implement methods for the formation of self-assessment of students' learning activities.

Key words: self-assessment of learning activities, self-evaluation of learning activities, assessment, primary school students.

*Дата надходження статті: 17.08.2023 р.
 Рецензент: доктор педагогічних наук, професор Мешко Г. М.*